

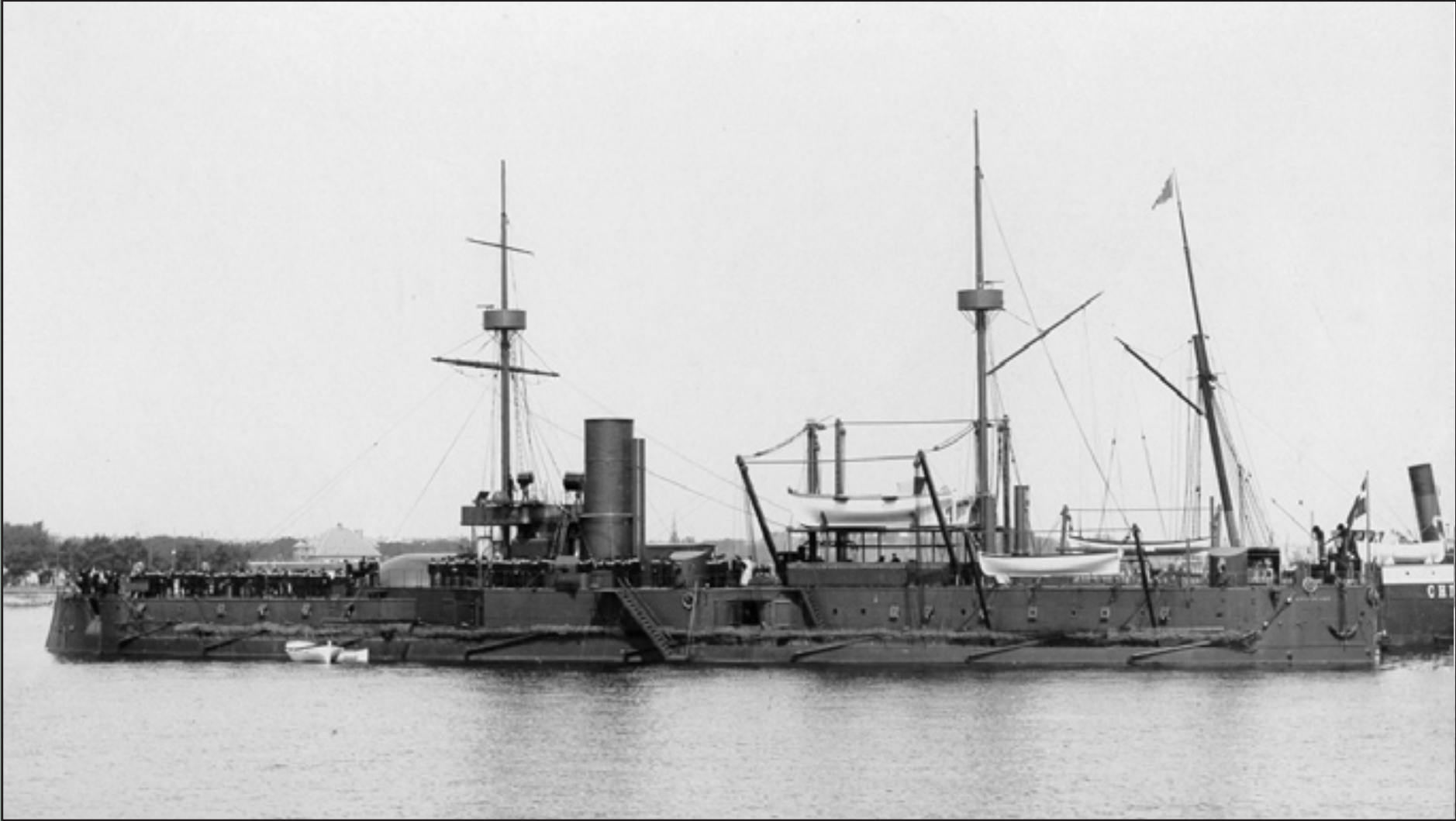
Danske Orlogsskibe 1870-1943

2004

Marinekalender

Panserskibet HELGOLAND 1878-1907

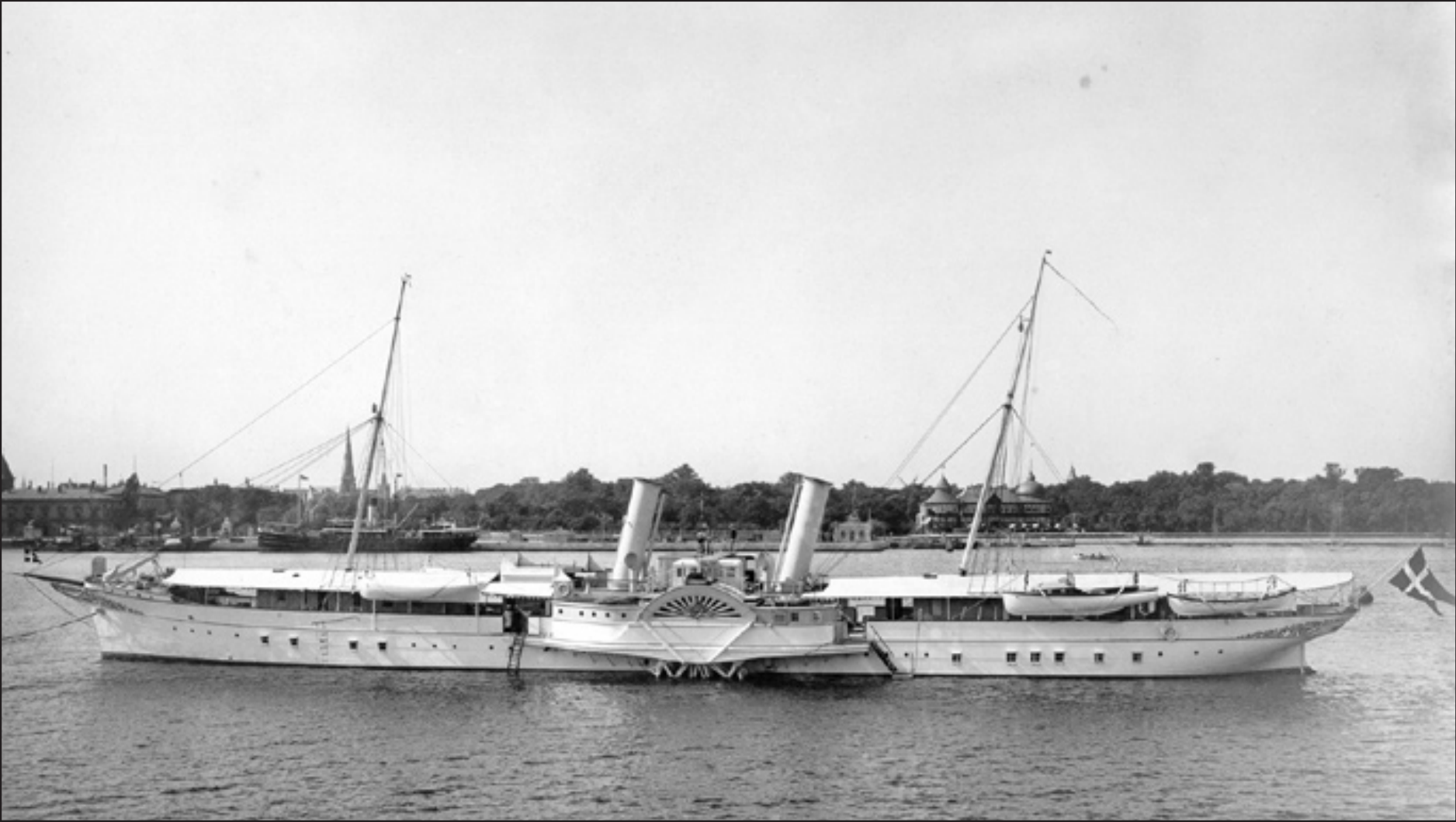
Mønstring på dækket af Panserbatteriet HELGOLAND

Panserbatteriet, der blev søsat på 14-årsdagen for den danske sejr ved Helgoland, er med sine 5480 tons flådens hidtil største skib, og i skibets levetid var det tilmed det største panserskib i Norden. Det var ydermere flådens første panserskib, der fra bygningen blev armeret med bagladekanoner og torpedoer. HELGOLAND var udstyret som admiralsskib, og havde en meget aktiv karriere i flåden. Sammen med en række andre af flådens store og gamle enheder blev HELGOLAND i 1907 solgt til ophugning for at skaffe midler til opførelsen af søværnets kaserne på Nyholm.

Skibstype: Panserbatteri
Indgået i flåden: Stabelafløbning 9. maj 1878
Udgået af flåden: 29. juni 1907
Dimensioner: Længde: 79,17 m. Bredde: 18,05 m. Dybgang: 5,9 m.
Tonnage: 5480 tons
Besætning: 350 mand
Maskineri: 4000 HK
Fart: 13 knob
Armering: 1 stk. 305 mm, 4 stk. 260 mm og 5 stk. 120 mm bagladekanoner. Senere blev en 120 mm kanon fjernet, og en række mindre skyts monteret i stedet.

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
			Nytår		1765 Marinens Bibliotek oprettes	
1			1	2	3	4
2	5	6	7	8	9	10
		11				
3	12	13	14	15	16	17
		18				
4	19	20	21	22	23	24
		25				
5	26	27	28	29	30	31

Kongeskibet DANNEBROG 1879-1932

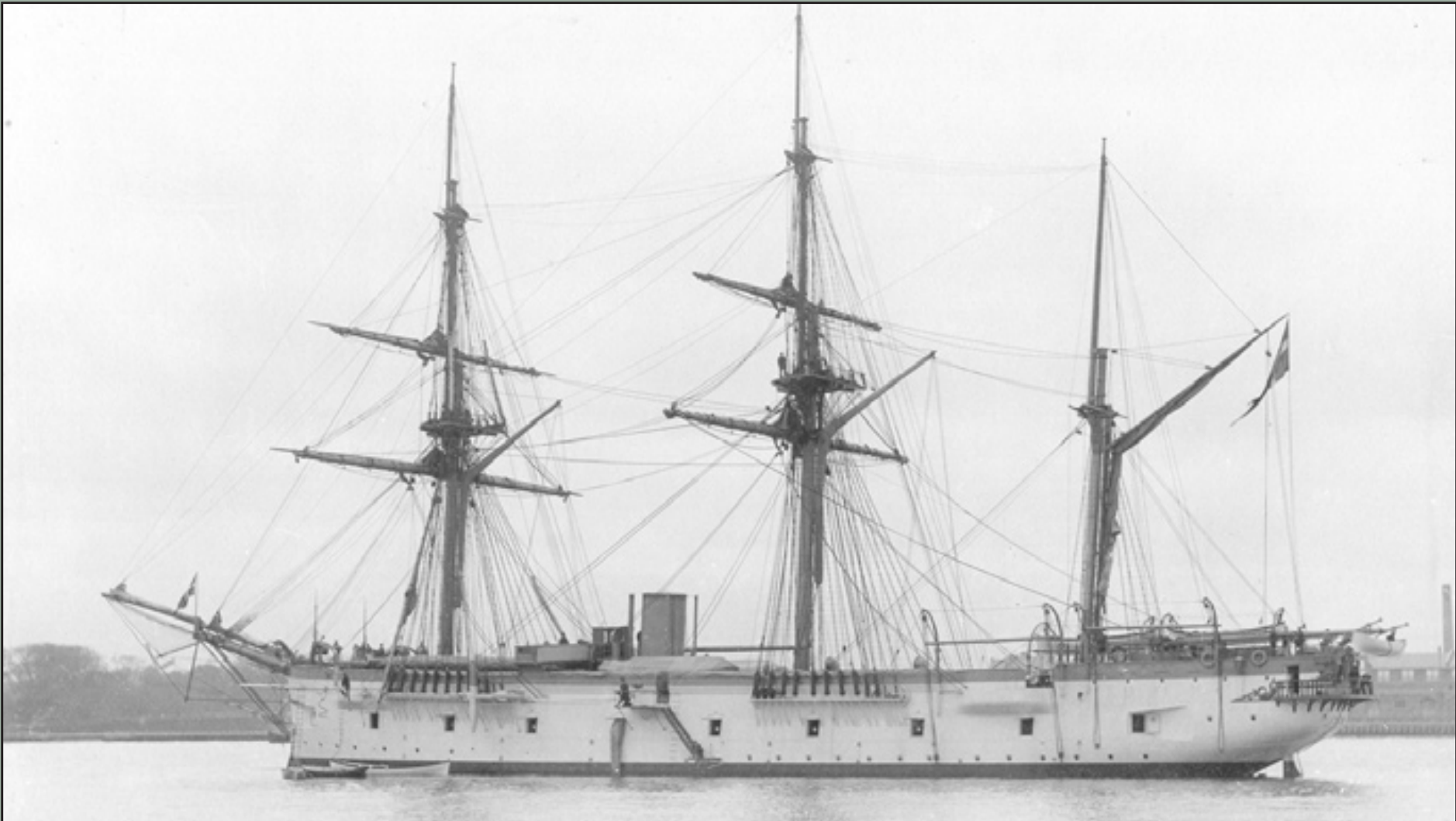
Kongeskibet DANNEBROG til ankers overfor Toldboden

Det første Kongeskib ved navn DANNEBROG tjente kongefamilien i 52 år. Her nåede skibet med Kongefamilien ombord at besøge næsten samtlige havnebyer i Danmark, samt en række af Danmarks nabolande. Skibet lå oplagt under Første Verdenskrig, men transporterede i 1920 Kong Christian X til Genforeningsfestlighederne i Sønderjylland. Blev i 1932 erstattet af det nuværende Kongeskib DANNEBROG.

Skibstype: Hjuldampskib til Kongens brug
Stabelafløbning: 6. oktober 1879
Udgået af flåden: 1932
Dimensioner: Længde: 60,65 m. Bredde: 8,16 m (14,28 ved hjulkasserne) Dybgang: 3,17 m.
Tonnage: 890 tons
Besætning: 56 mand
Maskineri: 940 HK
Fart: 13 knob
Armering: To 37 mm revolverkanoner

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag	
5						1	
6	2	3	4	5	6	7	8
7	9	10	11	12	13	14	15
8	16	17	18	19	20	21	22
9	23	24	25	26	27	28	29

Krydserkorvetten FYEN 1882-1962

Krydserkorvetten FYEN i tropemaling ca. 1896

FYEN var flådens længst tjenende orlogsskib. Skibet, der som flådens sidste fartøj havde sejl som hovedfremdrivningsmiddel, fik dog en kort aktiv levetid, og blev allerede i 1907 omdannet til kasserneskib. Under Første Verdenskrig var FYEN en kort overgang i brug som fængsel for krigsfanger, men ellers tjente skibet frem til ophugningen i 1962 som flydende kaserne for søværnets mandskab.

Skibstype: Krydserfregat
Stabelafløbning: 27. september 1882
Udgået af flåden: 1962
Dimensioner: Længde: 70,76 m. Bredde: 13,84 m. Dybgang: 6,11 m.
Tonnage: 2737 tons
Besætning: 405 mand
Maskineri: 2600 HK
Fart: 13 knob
Armering: 16 150 mm kanoner, Seks 37 mm revolverkanoner, en 37 mm patronkanon og to 355 mm torpedo-apperater.

Mandag Tirsdag Onsdag Torsdag Fredag Lørdag Søndag						
						Fastelavn ??
9						
10	1	2	3	4	5	67
						1857 Sundtolden afskaffes
11	8	9	10	11	12	1314
		1864 Kampen ved Rügen. Dansk sejr over Preussien				
12	15	16	17	18	19	2021
1808 Slaget ved Sjællands Odde. Engelsk sejr			1912 Flåden får sit første luftfartøj			Sommertid begynder
13	22	23	24	25	26	2728
14	29	30	31			

Krydseren VALKYRIEN 1888-1923

VALKYRIEN til ankers ved engelsk kyst

Skibet blev bygget på Orlogsværftet, og var flådens sidste orlogsskib udstyret med ornamentik. VALKYRIEN var et af flådens mest aktive skibe, og var på lange togter til bl.a. Middelhavet og til det fjerne Østen. I 1902 var skibet et af de første der nåede frem, og kunne yde assistance til de overlevende efter det store vulkanudbrud på Martinique der kostede 30.000 mennesker livet. VALKYRIEN repræsenterede Danmark ved overdragelsen af de Vestindiske øer til U.S.A. i 1917, og var i 1919 ved Alexandria for her at sejle de tyske krigsfanger, der var født i Sønderjylland, hjem, så de kunne stemme til Folkeafstemningen om områdets tilhørsforhold i 1920.

Skibstype: Krydser
Stabelafløbning: 8. september 1888
Udgået af flåden: 5. oktober 1923
Dimensioner: Længde: 85,8 m. Bredde: 13,2 m. Dybgang: 5,5 m.
Tonnage: 3020 tons
Besætning: 305 (i 1890)
Maskineri: 5300 HK
Fart: 17,5 knob
Armering: Oprindeligt to 210 mm og seks 150 mm kanoner, samt en række mindre skyts. I 1915 blev hovedarmeringen ændret til to 150 mm og seks 75 mm kanoner.

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
14			1946 Grønlandske Marinekommando oprettes1	1801 Slaget på Rheden2	3	Palmesøndag4
1849 Orlogsskibene Christian VII og Gefion mistes ved Eckernförde155	6	7	Skærtorsdag8	Langfredag1940 Danmarks besættelse9	1851 Flådens første skrueskib, THOR, søsættes10	Påskedag11
2. Påskedag1612	13	14	15	Dr. Margrethe II16	17	1864 Kampen ved Dybbøl18
1719	20	21	22	23	1715 Dansk-svensk søslag ved Kolberger Heide. Dansk sejr24	25
1826	27	28	29	1993 Flådestation København nedlægges30		

A black and white photograph of the USS Albatross (AG-39) at sea. The ship is a minesweeper, featuring two masts, two funnels, and a large number of crew members standing on the deck. The ship is viewed from a side profile, moving towards the left. The background shows a distant shoreline with industrial structures.

Krydseren Geiser står ud af Københavns havn

GEISER blev bygget på Orlogsværftet og var det første større krigsskib i verden, der blev udstyret med vandrørskedler. Da teknikken bag disse kedler var ny og uprøvet, var man meget forsigtig med at sende skibet på lange togt før man i 1906 fik installeret nye og mere driftsikre kedler. GEISER blev i 1913 logiskib for undervandsbådene, men da søsterskibet HEKLA i 1914 overtog denne rolle, kom GEISER til at indgå i Sikringsstyrken under Første Verdenskrig. Efter krigens afslutning blev GEISER udrustet som kadetskib, og tjente i denne rolle frem til dens oplægning i 1928.

Stabelafløbning: 5. juli 1892
Udgået af flåden: 29 marts 1928
Dimensioner: Længde: 72,3 m. Bredde: 10,36 m. Dybgang: 3,45 m.
Tonnage: 1301 tons
Besætning: 156 mand
Maskineri: 3000 HK
Fart: 17,3 knob
Armering: To 120 mm og fire 87 mm kanoner, samt en række mindre skyts og fire torpedorør.

Stabelafløbning: 5. juli 1892

Udgået af flåden: 29 marts 1928

Dimensioner: Længde: 72,3 m. Bredde: 10,36 m. Dybgang: 3,45 m.

Tonnage: 1301 tons

Besætning: 156 mand

Maskineri: 3000 HK

Fart: 17,3 knob

Armering: To 120 mm og fire 87 mm kanoner, samt en række mindre

skyts og fire torpedorør.

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
18					1676 En flåde under Niels Juel besætter Gotland 1	1960 Flådestation Korsør oprettes 2
193 3	4	1945 Danmarks befrielse 5	6	7	8	1864 Dansk sejr ved Helgoland over Østerigsk-Preusisk flåde 9
2010	1712 Dansk-svensk søslag ved Fladstrand 11	12	13	St. Bededag 14	15	1644 Kampen ved Lister Dyb 16
1717 Tordenskiold angiber Göteborg 2117	18	19	Kristi Himmelfartsdag 20	21	1644 Dansk sejr over hollandsk-svensk flåde ved Lister Dyb 22	23
Kronprins Frederik 2224	25	26	27	28	29	Pinsedag 1563 Dansk-svensk søslag ved Rønne 30
2. pinsedag 2331						

Maj

Panserskibet HERLUF TROLLE 1899-1933

Billedet af HERLUF TROLLE er fra 1902, og viser skibet i den gamle sorte og gule farve. Først i 1907 skiftede man til den i dag så kendte grå farve

Panserskibet HERLUF TROLLE, der blev påbegyndt i 1897, gav navn til en klasse på tre skibe, der løb af stablen i 1899, 1903 og 1908. Trods de ni år mellem det første og sidste skib var de stort set identiske, og de fik alle en lang tjenestetid i det danske søværn. Skibene gav flådens panserstyrke en homogenitet, som man havde savnet med de mange forskellige skibstyper, man havde bygget i slutningen af 1800-tallet. HERLUF TROLLE deltog i sikringsstyrken under Første Verdenskrig, og var i aktiv tjeneste i søværnet helt frem til 1932.

Skibstype: Panserskib
Stabelafløbning: 2. september 1899
Udgået af flåden: 30. april 1932
Dimensioner: Længde: 86,5 m. Bredde: 15,1 m. Dybgang: 5,0 m.
Tonnage: 3650 tons
Besætning: 266 mand
Maskineri: 4400 HK
Fart: 15,6 knob
Armering: To 240 mm og fire 150 mm kanoner, ti 57 mm og otte 37 mm patronkanoner samt tre 452 mm torpedorør.

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
23	1563 Dansk-svensk søslag ved Rønne 1961 SOK oprettes1	2	3	1824 Flåden får dets første hjuldampskib KIEL4	1849 Grundlovs-dag5	6
Prins Joakim24	7	8	9	10	Prins Henrik11	Pinsedag13
2. pinsedag25	1219 Valdemars-dag14	15	1845 Korvetten GALATHEA forlader Danmark på verdensomrejse16	17	18	19
26	21	22	Skt. Hans dag23	1862 Søværnet får dets første panserskib, ABSALON24	25	26
27	28	29	Prinsesse Alexandra30			

Kystpanserskibet PEDER SKRAM 1908-1943

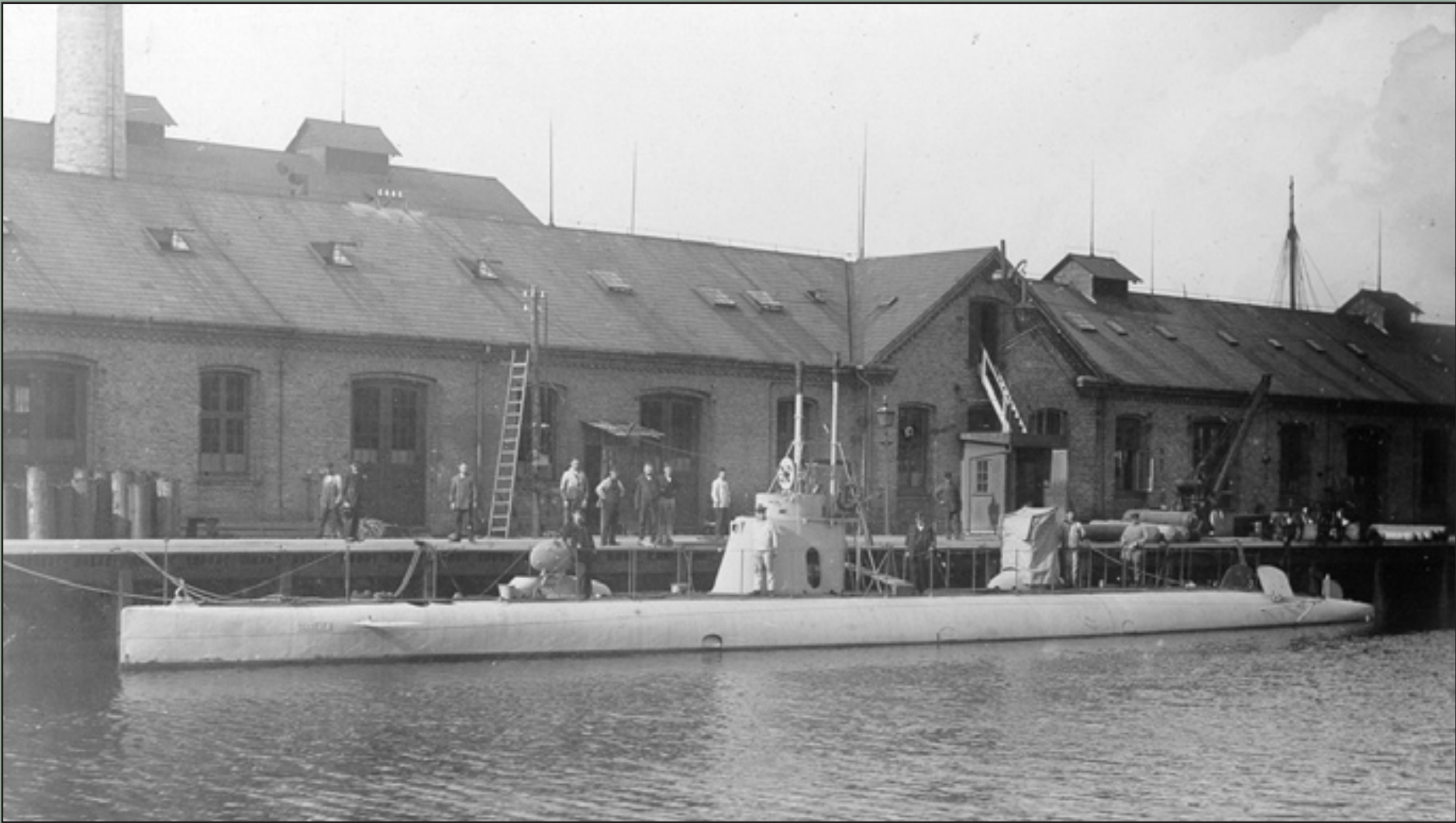
Peder Skram på besøg i Assens i 1920

PEDER SKRAM var det sidste af de tre skibe af Herluf Trolle-klassen, bygget mellem 1899 og 1908. PEDER SKRAM deltog i sikringsstyrken under både Første og Anden Verdenskrig, men blev i sommeren 1943 oplagt på Holmen. Da tyskerne 29. august 1943 søgte at overtage den danske flåde, blev PEDER SKRAM, sammen med resten af flådens enheder, sænket på Holmen. Tyskerne hævdede efterfølgende skibet, og brugte det som flakskib. Efter krigens afslutning kom PEDER SKRAM tilbage til Danmark, men det kunne ikke betale sig at reparere det da 37 år gamle skib, og det blev ophugget.

Skibstype: Panserskib af Herluf Trolle-klassen
Stabelafløbning: 2. maj 1908
Udgået af flåden: 29. august 1943. Overtaget af tyskerne.
Dimensioner: Længde: 87,4 m. Bredde: 15,7 m. Dybgang: 5 m.
Tonnage: 3785 tons
Besætning: 257 mand
Maskineri: 5400 HK
Fart: 16 knob
Armering: To 240 mm og fire 150 mm kanoner, ti 75 mm og to 37 mm patronkanoner samt fire 452 mm torpedorør.

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag	
27			1644 Slaget på Kolberg Heide 1677 Slaget i Køge Bugt	1	2	3	4
28	5	6	7	8	9	10	13
29	12	13	14	15	16	17	20
30	19	20	21	22	23	24	27
31	26	27	28	29	30	1914 Sikringsstyrken indkaldes 31	

Ubåden DYKKEREN 1909-1917

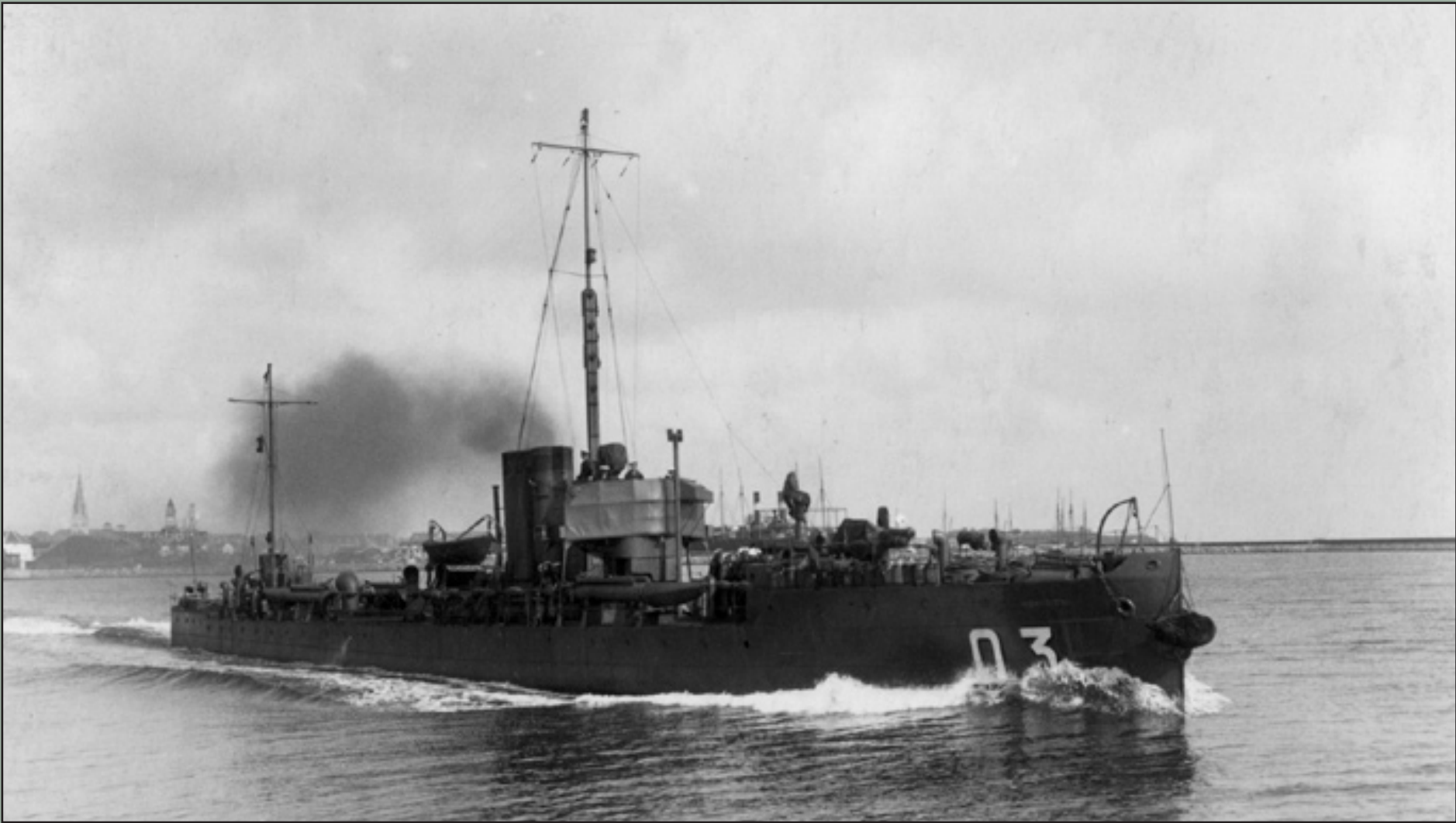
DYKKEREN i Søminegraven foran Søminekorpset værksted

Danmarks første ubåd blev bygget af Fiat-San Giorgio i la Spezia i Italien i 1909, og købt af den danske flåde for 460.000 kr. Den 9. oktober 1916 kolliderede den med en norsk damper under en øvelse i Øresund og sank med 9 mand ombord. Det lykkedes for tre mand at undslippe igennem tårnet, men kaptajnen, Svend Aage Christiansen, druknede under forsøget. Senere samme dag fik man hævet stævnen af DYKKEREN så meget, at de resterende 5 mand kunne slippe ud ad torpedolugen. Søværnet mente ikke, at det kunne betale sig at reparere ubåden, og den blev i 1918 hugget op.

Skibstype: Ubåd
Indgået i flåden: 29. september 1909
Udgået af flåden: Udrangeret i juni 1917, ophugget 1918
Dimensioner: Længde: 34.65 m. Bredde: 3.3 m. Dybgang: 4,39 m.
Tonnage: 103 tons (overfladen), 132 tons (neddykket)
Besætning: 9 (senere 12)
Maskineri: 210 HK Elektromotor
Fart: 12 knob (7 1/2 knob neddykket)
Armering: To 450 mm torpedoer

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag	
31						1	
32	2	3	4	5	6	7	8
33	9	10	11	12	13	14	15
34	16	17	18	19	20	21	22
		1950 Slædepatruljen SIRIUS oprettes				1994 Ubåden NORD-KAPEREN bliver første danske ubåd der krydser polarcirklen	
35	23	24	25	26	27	Prins Nikolai	1943 Flåden sænkes
36	30	31					

Torpedobåden Sølven 1911-1937

SØULVEN står ud af en dansk havneby, ca. 1920

SØULVEN var aktiv i flådens sikringsstyrke 1914-18. Den 19. august 1915 var SØULVEN blandt de skibe, der bevogtede den engelske ubåd E.13, der var gået på grund ved Saltholm. E.13 lå i dansk farvand, men blev alligevel angrebet af en tysk torpedobåd. Trods den tyske beskydning lagde SØULVEN sig imellem den tyske torpedobåd og E.13, samtidig med at man signalerede til tyskerne at de skulle indstille skydningen, da det var et brud på den danske neutralitet. Tyskerne indstillede skydningen, men da var 14 besætningsmedlemmer fra E.13 blevet dræbt. Affæren fik danskerne til kraftigt at protestere overfor den tyske regering, og de dræbte englændere blev under stor højtidelighed sendt hjem til begravelse i England. SØULVEN blev i 1929 overført til flådens reserve, og udgik af flådens tal i 1938.

Skibstype: Torpedobåd
Indgået i flåden: 1911
Udgået af flåden: 1937
Dimensioner: Længde: 55,4 m. Bredde: 5,51 m. Dybgang: 2,40 m.
Tonnage: 240 tons
Besætning: 41
Maskineri: 5000 HK
Fart: 27,5 knob
Armering: To 75 mm Patronkanoner, fem 452 mm Torpedorør (senere udrustet yderligere med et 8 mm rekylgevær)

Mandag		Tirsdag		Onsdag		Torsdag		Fredag		Lørdag		Søndag	
36				1939 Sikringsstyrken formeres, og Flåden gøres krigsberedt1		1807 Englænderne påbegynder bombardementet af København2		3		4		5	
1982 Fregatten PEDER SKRAM affyrer ved en fejl et Harpoon-missil37		1807 København overgiver sig efter 5 dages bombardement7		8		9		10		11		12	
Vor første ubåd DYKKEREN ankommer til København fra Italien38		14		1950 Havundersøgelses-skibet GALATHEA forlader Kbh. på en verdensomsejling15		16		17		18		19	
39		20		21		22		23		24		25	
		Prins Nikolai											
40		27		28		29		30					

Kystpanserskibet NIELS JUEL 1918-1943

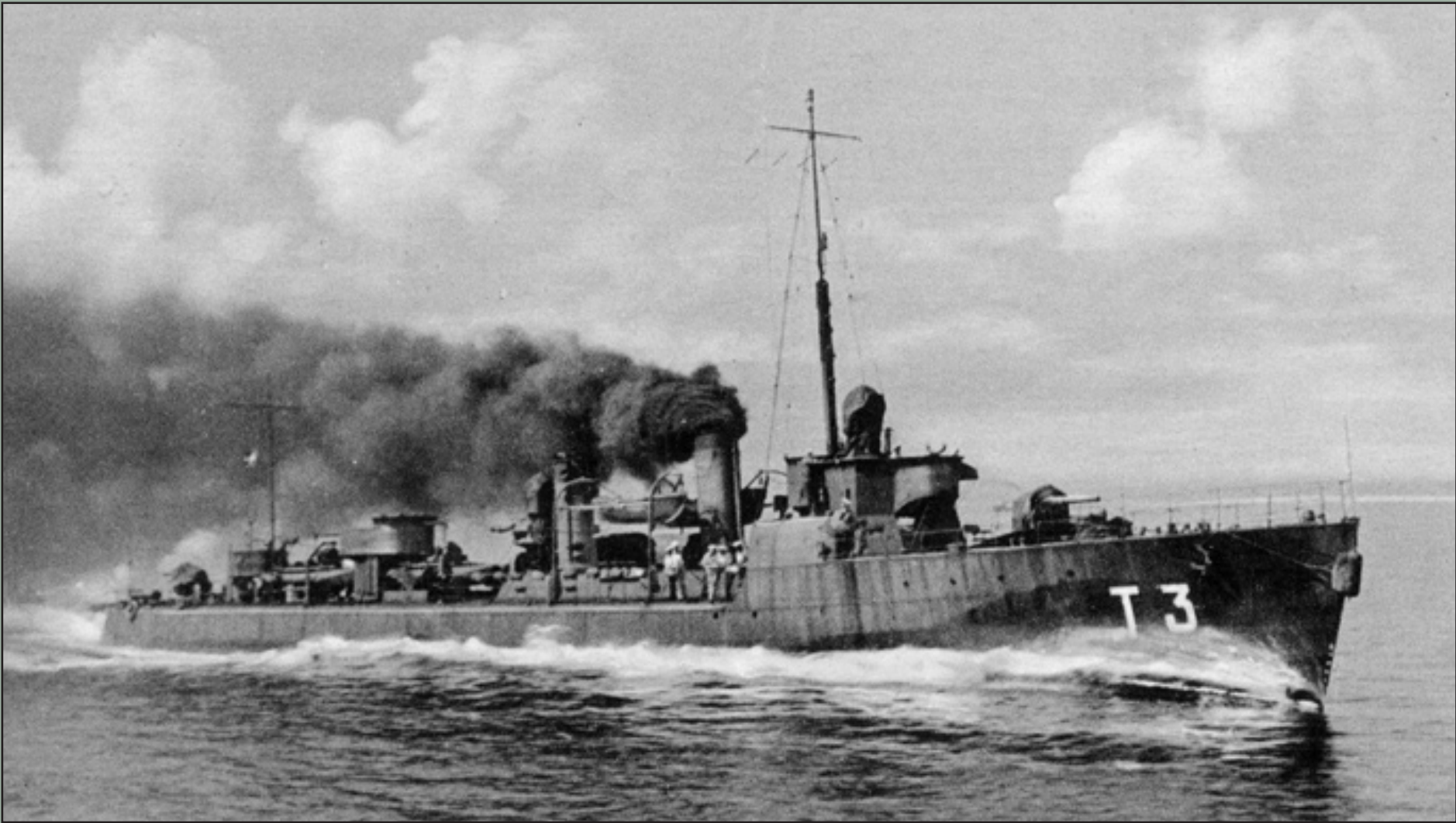
Niels Juel under kaliberskydning

NIELS JUEL var oprindeligt tænkt som et fjerde skib af Herluf Trolle-klassen. Bygningen blev påbegyndt i 1914, men blev forsinket pga. Første Verdenskrig. Samtidig betød leveringsvanskeligheder at skibets oprindelige armering med to 305 mm kanoner måtte ændres til ti 150 mm kanoner. NIELS JUEL højeste kommando i maj 1923. Skibet havde en aktiv karriere med mange besøg i udlandet, og indgik fra efteråret 1939 i flådens sikringsstyrke. Efter besættelsen 9. april 1940 fortsatte det som kadetskib. NIELS JUEL blev af egen besætning sat på grund i Isefjorden 29. august 1943 efter en kort kamp mod tyske fly. Tyskerne var senere i stand til at hæve skibet, og bruge det som kadetskib. Det blev sænket i krigens sidste dage.

Skibstype: Artilleriskib
Stabelafløbning: 3. juli 1918
Udgået af flåden: 29. august 1943. Overtaget af tyskerne
Dimensioner: Længde: 90 m. Bredde: 16,3 m. Dybgang: 5 m.
Tonnage: 3800 tons
Besætning: 369 mand
Maskineri: 6000 HK
Fart: 16 knob
Armering: Ti 150 mm kanoner og to 57 mm antiluftpjecer samt to 452 mm torpedorør.

Mandag		Tirsdag		Onsdag		Torsdag		Fredag		Lørdag		Søndag	
40								1	1960 Flådestation Frederikshavn indvies	2		3	
	4	5	6	7	8	9	10		Ubåden DYKKEREN påsejles og synker i Øresund. Chefen drukner				
42	11	12	13	14	15	16	17						
43	18	19	20	21	22	23	24		1807 Flåden med alt materiel fra Holmen udleveres til England			FN-dag	
44	25	26	27	28	29	30	31					Sommertid ender	

Torpedobåden LAXEN 1930-1941

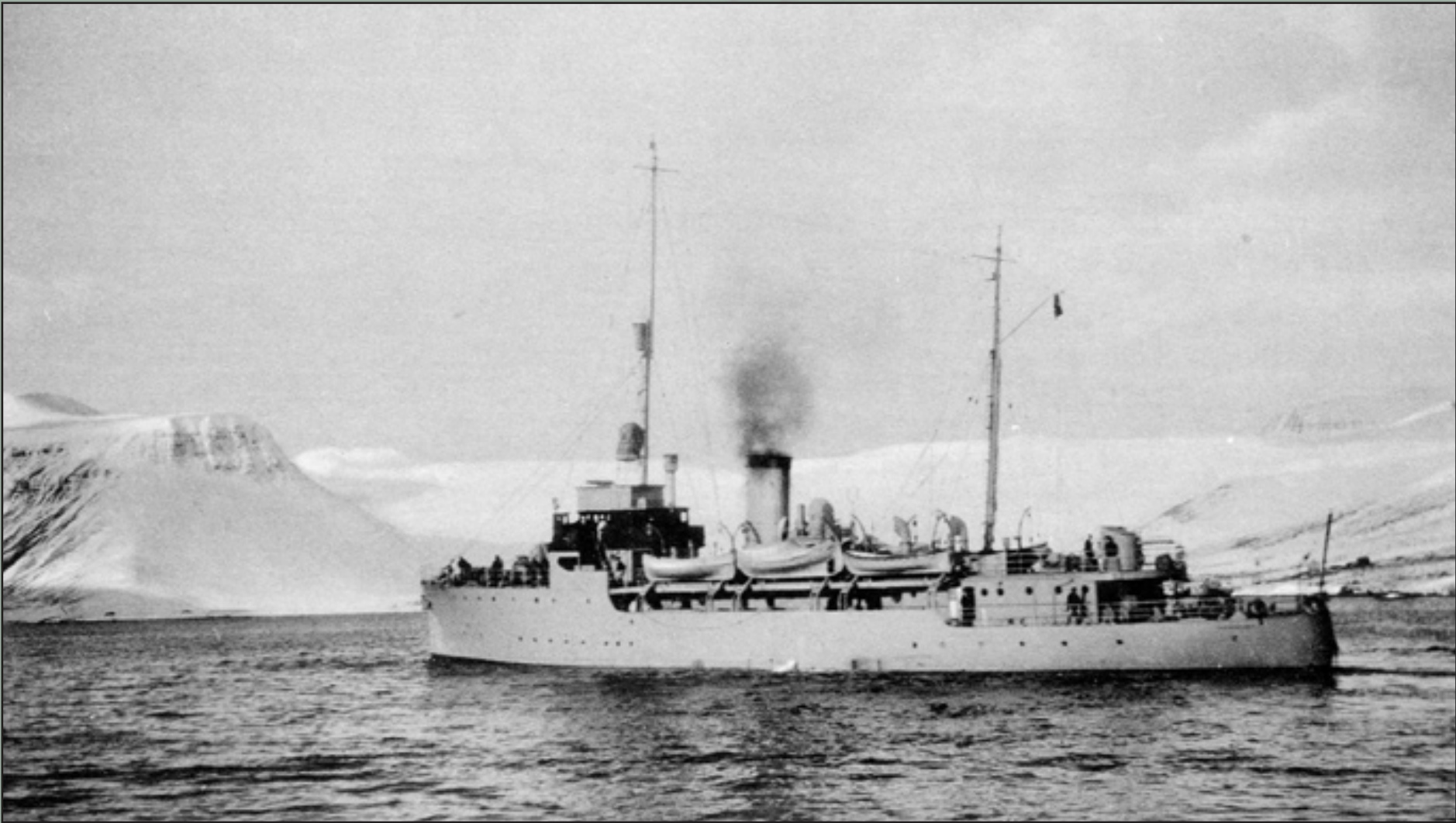
Torpedobåden T3 LAXEN under udlægning af røgslør

I perioden 1929-35 byggede Orlogsværftet seks store 300-tons torpedobåde til Søværnet. Bådene fik betegnelserne Dragen- og Glenten klassen (tre af hver). Ved udbruddet af Anden Verdenskrig var de flådens mest moderne fartøjer, men ingen af dem kom i kamp 9. april 1940. I januar 1941 krævede den tyske besættelsesmagt bådene udleveret, og dette skete under protest den 5. februar 1941. Bådene blev i tysk tjeneste brugt i forbindelse med uddannelse af tyske ubådsbesætninger. To gik tabt i krigens sidste dage, mens de fire tilbageværende kom tilbage til Danmark i 1945. De var dog så ødelagte, at de ikke kunne repareres og blev derfor ophugget.

Stabelafløbning: 28. november 1930
Udgået af flåden: 5 februar 1941
Dimensioner: Længde: 60,55 m. Bredde: 5,95 m. Dybgang: 2,31 m.
Tonnage: 335 tons
Besætning: 55 mand
Maskineri: 6000 HK
Fart: 29 knob
Armering: To 75 mm kanoner og otte 452 mm torpedorør samt en række mindre skyts.

Mandag		Tirsdag		Onsdag		Torsdag		Fredag		Lørdag		Søndag	
45	1	2	3	4	5	6	7						
46	8	9	10	11	12	13	14						
47	15	16	17	18	19	20	21						
48	22	23	24	25	26	27	28						
49	29	30											

Inspektionsskibet HVIDBJØRNEN 1928-1943

Inspektionsskibet HVIDBJØRNEN ved Island

Inspektionsskibet HVIDBJØRNEN blev bygget til sejlads på Grønland, Island og Færøerne, og tilbragte en stor del af dets karriere i disse farvande. I 1943 var HVIDBJØRNEN på kadettogt, og blev den 29. august sænket af egen besætning i Store Bælt, for at den ikke skulle falde i tyske hænder. Tyskerne hævdede senere HVIDBJØRNEN og brugte skibet indtil 1945, hvor det blev genfundet stærkt beskadiget ved Rostock. Flåden ønskede ikke at bekoste en reparation af skibet, og dets senere skæbne er ukendt.

- Skibstype:** Inspektionsskib
- Stabelafløbning:** 29. februar 1928
- Udgået af flåden:** Overtaget af tyskerne i 1943
- Dimensioner:** Længde: 63,2 m. Bredde: 9,7 m. Dybgang: 5,2 m.
- Tonnage:** 914 tons
- Besætning:** 58 mand
- Maskineri:** 1800 HK
- Fart:** 14,5 knob
- Armering:** To 87 mm kanoner.

Mandag		Tirsdag		Onsdag		Torsdag		Fredag		Lørdag		Søndag	
49				1969 Søværnets Materiel Kommando oprettes								1970 Minelæggeren LINDORMEN udrangeres som flådens sidste dampdrevne skib	
50	6	7	8	9	10	11	12						
51	13	1918 Torpedobåden SVÆRDFISKEN minesprænges i Storebælt		14	15	16	17	18	19				
52	20	21	22	23	Juleaftensdag	Juledag	2. juledag	24	25	26			
53	27	28	29	30	31								

Danske Orlogsskibe 1870-1943

Marinekalender 2004 - Danske orlogsskibe 1878-1943

Kalenderen er lavet af:

Orlogsmuseet
Overgaden oven Vandet 58, DK-1415 Kbh. K
Tlf. 32 54 63 63
www.orlogsmuseet.dk
info@orlogsmuseet.dk

Linde Tryk A/S
Lystrupvej 39
8240 Risskov
Tlf. 86 17 72 22
www.lindetryk.dk

Dansk Militærhistorie
www.milhist.dk
gert@milhist.dk

Billeder: Orlogsmuseet - www.orlogsmuseet.dk
Tekst: Søren Nørby og Gert Laursen
Design og Layout: Gert Laursen

Forsidebilledet forestiller torpedobåden Laxen
Ingen dele af kalenderen må kopieres uden tilladelse

2004
Marinekalender